

Herio rhai o'r pethau a ddywedwyd gan BIPBC dros y blynyddoedd

Gobeithio y bydd aelodau'r Pwyllgor Craffu am geisio atebion i rai ohonynt?

1. Prawf mai arbed arian yn hytrach na gofal iechyd oedd y gwir reswm dros gau Ysbyty Coffa Ffestiniog a thros dynnu gwasanaethau o'r ardal.

- (i) *“Os oes sicrwydd y bydd y buddsoddiad ychwanegol yn cael ei gyfyngu i gyfnod o ddim mwy na thair blynedd, yna fe all hynny arwain at elw ariannol yn y tymor hir ac yn ffordd resymol hefyd o ddod â newidiadau a fydd yn gynladwy.”*
- (ii) *“... gwnaethom ddatgan yn eglur nad oedd gennym refeniw ychwanegol ar gael i sefydlu gwasanaethau newydd ...”*
- (iii) *Ac mae adroddiad y Bwrdd ei hun - y ‘Service Planning Report’ – yn 2012 hefyd yn tanlinellu eu gwir fwriad - “Bydd datblygu'r Ganolfan newydd ar safle Ysbyty Coffa Ffestiniog yn golygu na fydd angen adeilad yr hen Ganolfan Iechyd mwyach, er y bydd safle'r adeilad pelydr-X yn ddefnyddiol fel maes parcio. Bydd yr ad-drefnu yn arwain at arbediadau ariannol yn y gwaith cynnal a chadw, ac ynghyd â'r gwelliannau eraill ar safle'r Ysbyty dylid gweld arbedion sylweddol o fewn y pedair blynedd nesaf.”*
-

2. METHIANT LLWYR

Yn y wasg ar y pryd:- *“Adroddwyd bod Mary Burrows, y Prif Weithredwr, a'r Athro Merfyn Jones y Cadeirydd yn gadael o ganlyniad i adroddiad damniol ar waith y Bwrdd Iechyd.”*

.....

Cyfaddefiad **Mary Burrows**, Prif Weithredwr BIPBC, o'i methiant ei hun ac un y Bwrdd Iechyd, cyn iddi hi a sawl un arall o'r prif swyddogion orfod gadael eu swyddi o dan gwmwl gwarth:-

“Fy marn broffesiynol yw bod y Bwrdd, yn Hydref 2011, wedi rhoi gormod o sylw i'r sefyllfa ariannol a hynny ar draul diogelwch clinigol a'r materion oedd yn codi parthed rheolaeth ac ad-drefnu. Fel y Prif Weithredwr rwy'n

derbyn bod cyfrifoldeb arnaf i roi trefn ar y materion cyllidol ond doeddwn i ddim yn fodlon gwneud hynny ar draul pob dim arall ac fe wnes i hynny'n berffaith eglur ar y pryd. Os oedd hyn yn golygu gorfod ildio fy swydd fel Prif Weithedwr, yna dyma oedd y pris y byddai'n rhaid i mi ei dalu."

Ond eto i gyd, cyn belled ag y mae Ucheldir Cymru yn y cwestiwn, dal i gadw at yr un hen ddadleuon a'r un hen esgusion a chelwyddau a wna pob un o'r prif weithredwyr a ddaeth ar ei hôl hi, sef David Purt, Simon Dean, a rŵan Gary Doherty!

3. Datganiadau camarweiniol, rhai ohonynt yn gelwyddog, a wnaed yn enw'r Betsi

- (i) Addewid gan un o staff BIPBC mewn sesiwn ymgynghorol yng Nghanolfan Hamdden Glaslyn, Porthmadog ar **29ain Chwefror 2012** –

"Cyn dileu unrhyw wasanaethau, dylid gofalu bod gwasanaethau eraill i gymryd eu lle."

Roedd hwn yn gelwydd llwyr cyn belled ag yr oedd Ysbyty Coffa Ffestiniog ac Ucheldir Cymru yn y cwestiwn oherwydd doedd y gwasanaethau y cyfeirid atynt ddim ar gael hyd yn oed flwyddyn yn ddiweddarach pan ruthrwyd i gau'r Ysbyty Coffa ar **26ain Mawrth 2013**. Doedden nhw ddim ar gael flwyddyn gyfan ar ôl hynny chwaith – A dydi'r rhan fwyaf ohonyn nhw ddim ar gael hyd yn oed heddiw, 4½ blynedd yn ddiweddarach!

- (ii) **Chwefror 2013** : Gohebiaeth oddi wrth Mary Burrows i'r Pwyllgor Amddiffyn

"Oherwydd absenoldeb staff, bydd yr Uned Mân Anafiadau yn Ysbyty Coffa Ffestiniog yn cael ei gadw ar gau am gyfnod o bedair wythnos, er mwyn sicrhau diogelwch cleifion."

"Mae'r Uned Mân Anafiadau yn yr Ysbyty yn parhau ar gau oherwydd salwch staff ... Mae nifer y gwllâu yn yr Ysbyty yn cael ei gadw i 10 gwely. O ystyried lefel gofynion y cleifion, nid oes yma ddigon o staff nyrsio i gynnal 12 gwely."

Atodiad 2 – Rhestr Dyfyniadau

Dau ddatganiad cwblw **gelwyddog** a **chamarweiniol** o gofio bod y Bwrdd Iechyd wedi pleidleisio'n unfrydol, **dair wythnos ynghynt**, ar **18fed Ionawr 2013**, i gau'r Ysbyty Coffa.

Chwe wythnos yn ddiweddarach, ar **26ain Fawrth 2013**, fe gafodd y cleifion olaf eu trosglwyddo i lawr i Alltwen ac o fewn dyddiau wedyn fe ddechreuwyd rhwygo offer ac asedau allan o'r adeilad, a hynny gyda'r bwriad amlwg o roi terfyn buan ar brotestiadau lleol.

(iii) **Dr PETER HIGSON** Cadeirydd BIPBC - **22.02.2014** :-

“ ... gwasanaethau ychwanegol i'r boblogaeth gyfan.”

.....

“Bydd yr adeilad newydd yn gartref i wasanaethau gofal cychwynnol ac i ystod ychwanegol o wasanaethu iechyd a gofal cymdeithasol.”

Roedd yr honiadau uchod yn **anghywir a chamarweiniol**

.....

“Bydd gwasanaethau yn nes at gartref, ac felly'n arbed yr angen i deithio.”

Eto'n **gelwydd** cyn belled ag y mae Blaenau Ffestiniog a gweddill Ucheldir Cymru yn y cwestiwn.

.....

(iv) **GARY DOHERTY** (Prif Weithredwr presennol BIPBC) mewn datganiad i'r Pwyllgor Deisebau yng Nghaerdydd ar **Ionawr 2017** :-

(a) *“Mae'r feddygfa yn y Blaenau yn cael ei chynnal gan dîm llawn o feddygon, efo rhai ohonynt wedi ymrwymo'n barhaol i'r practis, ac efo rhai ohonynt yn gyflogedig llawn amser yn hytrach nag ar delerau 'locum'.”*

Datganiad cwblw gamarweiniol eto! Fe wŷr Mr Doherty gystal â neb mai'r **unig feddyg** sydd wedi 'ymrwymo i'r Practis' yw Dr Tom Parry, a arferai fod yn aelod llawn o bractis Meddygon Blaenau cyn iddo ef a'i gyd-weithiwr Dr Dawn Jones benderfynu ymdeol o'u swyddi yn 2014 oherwydd pwysau gwaith afresymol yn sgîl penderfyniadau'r Betsi i gau'r Ysbyty Coffa. **Y Bwrdd Iechyd ei hun a berswadiodd Dr Parry i ddychwelyd yn rhan-amser.** 'Locums' yn teithio o bell yw'r gweddill ac mae Mr Doherty ar fai i hawlio bod 'tîm llawn' o feddygon yn cynnal y feddygfa, oherwydd fe geir dyddiau pan nad oes ond un neu efallai ddau o

Atodiad 2 – Rhestr Dyfyniadau

feddygon ar gael. (Yn ôl a ddeallwn, mae Dr Dawn Jones, oedd yn feddyg ifanc addawol a phoblogaidd yn yr ardal, bellach wedi cefnu ar ei gyrfa feddygol oherwydd iddi gael ei dadrithio gan agwedd ddi-fater y Bwrdd Iechyd.)

(b) “Mae Gwasanaethau Mân Anafiadau llawn yn cael ei gynnig gan y Practis yn y Blaenau yn ystod oriau’r feddygfa.”

Mae’r datganiad hwn ymhell o fod yn wir, ac fe ddylai Mr Doherty wybod hynny’n well na neb!

(c) “ ... mae’n amlwg bod rhai unigolion yn chwilio’n gyson am enghreifftiau ... er mwyn gallu manteisio’n wleidyddol.”

Mae’r **cyhuddiad** hwn gan Mr Doherty yn ei ddatganiad i’r Pwyllgor Deisebau yn un difrifol, a dylid gofyn iddo egluro **pwyl’r union ydi’r ‘unigolion’** y mae’n cyfeirio atyn nhw a pha fantais ‘*gwleidyddol*’ maen nhw’n chwilio amdano. Naill ai egluro hynny’n foddhaol neu ymddiheuro ar goedd.

(ch) “Mae Blaenau Ffestiniog yn amlwg yn wledig ... gyda 41.5% o boblogaeth Blaenau yn byw mewn pentrefi bychain neu mewn cymunedau diarffordd ...”

Mae’r datganiad hwn yn dangos **anwybodaeth affwysol** a **diffyg adnabyddiaeth llwyr o ddaearyddiaeth** yr ardal. Fel y gŵyr aelodau’r Pwyllgor Craffu, mae Blaenau yn dal i gael ei hystyried fel y drydedd dref fwyaf yng Ngwynedd, tu ôl i Fangor a Chaernarfon.

Os nad mewn anwybodaeth y gwnaed y datganiad uchod, yna yr unig eglurhâd arall yw bod Mr Doherty wedi mynd-ati’n fwriadol i gamarwain y Pwyllgor Deisebau.

Dylid gofyn iddo egluro pa un sy’n wir.

(d) “Does dim dwywaith nad oes problemau dyrys iawn yn Blaenau, efo lefelau uwch o amddifadedd, deiet gwael, tewdra a hen bobl yn byw eu hunain nag yng ngweddill Meirionnydd a rhaid cydnabod y problemau hyn pan yn cyflwyno gofal iechyd a gofal cymdeithasol yn y dref.”

GWIR IAWN. Felly pam fyddai’r Bwrdd Iechyd yn dewis mynd â gwasanaethau hanfodol oddi yma yn hytrach nag ychwanegu at yr hyn oedd yma gynt, fel ag a wnaed yn Nhywyn a Dolgellau?

Mae hon yn enghraifft amlwg o ddangos **FFAFRIAETH** i rai ardaloedd ffyniannus ar draul ardal arall ddirwasgedig.

.....

4. Enghreifftiau eraill i brofi ANFFAFRIAETH (Discrimination) - hiliol o bosib! - yn erbyn pobl Ucheldir Cymru

DAVID PURT, Prif Weithredwr BIPBC 2014-15:-

(a) “Cytunwyd bod Unedau Mân Anafiadau yn Bryn Beryl a Tywyn yn cael eu cadw fel cydnabyddiaeth o natur wledig yr ardal; cafodd y gwasanaethau hyn eu cynnal o 10.00 tan 18.00 saith diwrnod yr wythnos yn ystod misoedd yr haf a phum diwrnod yr wythnos yn ystod misoedd y gaeaf.”

(b) “Bydd Gwasanaeth Mân Anafiadau ar gael saith diwrnod yr wythnos yn yr Ysbytai Canolbwynt [e.e. Dolgellau]. Bydd gwasanaethau Mân Anafiadau ar gael hefyd yn Ysbyty Bryn Beryl ac Ysbyty Gymunedol Tywyn er mwyn ymateb i ofynion y gwyliau.”

Mewn geiriau eraill, mae’r Gwasanaeth Mân Anafiadau yn cael ei ymestyn ym Mhwllheli a Tywyn yn ystod tymor y gwyliau i gyfarfod â gofynion ymwelwyr â’r ardaloedd hynny, tra bod DIM gwasanaeth o’r fath yn cael ei gynnig yn Blaenau Ffestiniog ac Ucheldir Cymru. **Mae hon yn enghraifft amlwg o ddangos anffafiaeth yn erbyn Cymry Cymraeg yr Ucheldir.**

Am ba reswm bynnag, bu’n rhaid i Mr Purt adael yn fuan wedyn!

.....

SIMON DEAN (Prif Weithredwr BIPBC 2015-16) :-

“ ... Edrychir ar Tywyn, fel cymuned sy’n fwy diarffordd na Blaenau Ffestiniog. O safbwynt hygyrchedd mae’r ‘Welsh Index of Deprivation’ yn rhoi sgôr uchel i Blaenau oherwydd bod fan’no yn elwa o fod â gwasanaeth trên, gwasanaeth bysys a ffyrdd da. Roedd hon yn ystyriaeth bwysig yng ngolwg Llywodraeth Cymru pan yn cymeradwyo Cynllun Busnes Tywyn a hefyd gan y Bwrdd Iechyd yn ei

drafodaethau gyda'r CIC [Cyngor Iechyd Cymunedol] a arweiniodd at y penderfyniad i gadw'r Uned Mân Anafiadau yn Nhywyn."

Roedd y wybodaeth hon yn **gelwydd llwyr** gyda'r bwriad o adeiladu achos yn erbyn ardal Gymraeg a Chymreig Blaenau ac Ucheldir Cymru. Mae'n **wirioneddol anhygoel** nad oedd neb yn y Betsi, na chwaith yn Llywodraeth Cymru, yn gwybod bod gan Tywyn hefyd ei gorsaf a gwasanaeth trên sy'n cysylltu ardaloedd y glannau efo Birmingham a dinasoedd eraill yn Lloegr - a bod gan Tywyn hefyd wasanaeth bysiau llawn cystal â'r un sydd ar gael yn Ucheldir Cymru. Y **cwestiwn pwysig**, felly, ydi hwn – **PWY a aeth ati'n fwriadol i gyflwyno'r wybodaeth gelwyddog hon i'w chynnwys yn y Welsh Index of Deprivation, a thrwy hynny wneud yn siŵr bod un ardal yn cael ffafriaeth dros ardal arall. Tybed a oes gan y wybodaeth isod oddi ar y rhyngrwyd rywbeth i'w neud â'r peth? -**

"Blaenau Ffestiniog is a historic mining town in Gwynedd, Wales. It has a population of 4,875 according to the 2011 census, which makes it the third largest town in Gwynedd unitary authority, behind Bangor and Caernarfon. Blaenau is one of few places where the Welsh language is commonly heard on the streets around the town.

Tywyn is a very anglicized town, with the majority of its population (52.8%) being born in England according to the 2011 UK census. Likewise, slightly more respondents claimed an English-only identity (35.0%) than a Welsh-only identity (33.7%)."

Methodd (neu gwrthododd) Simon Dean â chynnig eglurhâd, a chyn hir roedd yntau hefyd wedi diflannu.

-
5. Yn dilyn penderfyniad BIPBC i gau'r Ysbyty Coffa yn Ionawr 2013, fe anfonwyd y cais isod **nifer o weithiau** at Gadeirydd BIPBC -

*"Os na ddangoswyd ffafriaeth i un ardal mwy nag arall, gawn ni ofyn sut yr aeth BIPBC ati i bwysu a mesur rhwng gwahanol ardaloedd yng ngogledd orllewin Cymru. Roedd rheidrwydd ar y Bwrdd i gynhyrchu dogfen yn cloriannu sefyllfa gofal iechyd nid yn unig yma yn Stiniog ond hefyd yn nalgylchoedd Tywyn, Dolgellau, Alltwen a Phwllheli. **Carwn wneud cais am gopi o'r adroddiadau hynny, ... er mwyn gweld beth yn union oedd y dadleuon dros roi gwell gwasanaeth i drefi llai poblog ond mwy Seisnig y glannau.**"*

Rydym yn dal i aros am ateb! Pam hynny, tybed?

**** Rydym yn pwysleisio NAD gwarafun i Tywyn a Phwllheli eu hysbytai a wnawn ni, ond gofyn yn hytrach pam nad yw Blaenau Ffestiniog ac Ucheldir Cymru yn haeddu'r un gwasanaethau. Gobeithio y bydd aelodau'r Pwyllgor Craffu yn llwyddo'n well na ni i gael ateb i'r cwestiwn.**